

אמר ליה אנא דבר הצריך לכל נפש קאמינא וצבי צריך לכל נפש –

He said to him; ‘I said something which is necessary for all people, and a deer is necessary for all people’

OVERVIEW

explained to רב אחא בריה דרבא, that (slaughtering) a deer for eating is something in which all people are equal, since they all need to eat; however (making a fire for) מוגמר is only for pampered people and is not צריך לכל נפש. Our discusses whether ביאה is a נפש לכל צריך דבר הצריך.

וכן ביאה -

ביאה, and similarly ביאה is a נפש לכל צריך דבר הצריך, therefore we can say מתוך regarding ביאה, and consequently it is מותר לבעול בתחלה ביו"ט.

asks: תוספות

וקשה לרבינו יצחק דאמר בסוף פרק ב' דביצה (דף כב.) מהו לכבות הנר מפני דבר אחר¹ -

And the ר"י has a difficulty with this idea that we say מתוך regarding ביאה; for אבא asked of אב"י, what is the ruling whether it is permitted to extinguish a lamp because of אחר - דבר אחר in the end of the second פרק of ביצה, מסכת ביצה, asked of אב"י, what is the ruling whether it is permitted to extinguish a lamp because of אחר -

ומסיק דאסור הא הכא שרי משום דצריך לכל נפש -

And אב"י concluded that it is prohibited to extinguish the light; but here it is permitted to be ביאה is something which is צריך לכל נפש, and since בועל בתחלה ביו"ט we say מתוך, similarly there we should also say לצורך נמי שלא לצורך, since ביאה is צריך לכל נפש and it should be permitted!

answers: תוספות

ויש לומר דהכא דוקא בבעילה ראשונה דמצוה היא³ דהוי צורך מצות היום -

And one can say that only here where it is the first ביאה, which is a מצוה, so it is צורך מצוה for this day, that is why we can say מתוך -

אבל שאר בעילות אין כל כך צורך היום⁴ -

However the rest of the בעילות (after the first בעילה) is not considered that much of a צורך היום, for he can do it another time.

¹ דבר אחר is a euphemism for תשיש המטה. It is forbidden to have תשיש when there is light (see יז,א); The question was can one extinguish the light on יו"ט in order to have מ"מ.

² See יעקב that one is permitted to roast meat on coals even though he is extinguishing (some of) the coals.

³ See ד"ה בעילת מצוה.

⁴ Similar to (TIE footnote # 7) תוס' ד"ה מתוך; see עולת נדבה; that it is permitted only because חסר רבך שולחן רבך.

ועוד יש לומר דכיבוי הנר מפני דבר אחר הוא כמו מכשירין⁵ דאפילו באוכל נפש אסור -

And furthermore one can say; that extinguishing a candle because of ד"א is like מכשירין, which (regarding מכשירין) is forbidden even if it is for אוכל נפש (and we certainly cannot apply the מתוך ruling to מכשירין -

וכן מוכח⁶ התם דפריך עלה מהא דתניא דמכבין את הבקעת כדי שלא יתעשן הבית -

And this concept is also evident there, for the גמרא there challenges the view of אביי that the כיבוי is אסור, from the ברייתא which states that we may extinguish a log in order the house should not smoke up, so why cannot we extinguish the candle for ד"א -

ומשני ההיא רבי יהודה היא דשרי מכשירי אוכל נפש⁷ כי קאמינא לרבנן: And מלאכה even answered that ברייתא ר"י who permits doing מכשירי אוכל נפש, however I gave my ruling prohibiting כבוי according to the רבנן who prohibit מכשירי אוכל נפש.

SUMMARY

שאר (as opposed to צורך מצות היום) is certainly a בעילת מצוה (which is a ראשונה ביאות). We do not allow מלאכות which are only מכשירי אוכל נפש (and certainly do not say מתוך by such מלאכות which are מכשירין, such as כבוי הנר for ד"א).

THINKING IT OVER

תוספות writes on his second answer that it is מוכח⁸. Why therefore is this (merely) the second answer and not the first (and why is the first answer altogether necessary)?

⁵ מכשירין or 'preparatory', refers to actions which do not actually provide us with the אוכל נפש (such as making a fire or cooking), but rather enable us to prepare the food for eating such as building an oven, chopping wood, etc. These מלאכות are forbidden on יו"ט even for אוכל נפש. [See (however) תוס' ביצה כב, א ד"ה הוא (however)]. Similarly the מלאכה of extinguishing the lamp merely enables one to do the מצוה of ביאה and is considered מכשירין; as opposed to the ביאה where the מלאכה of making the חבורה is an integral part of the ביאה (and not merely a מכשיר).

⁶ See 'Thinking it over'.

⁷ Therefore according to ר"י one may extinguish the בקעת so he will be able to be in the house and eat; however this is considered only מכשירי אוכל נפש, which the רבנן prohibit if it requires a מלאכה. [The words 'דשרי מכשירי אוכל נפש' do not appear in the גמרא, it is the explanation of תוספות.]

⁸ See footnote # 6.